

ване на екзистенцията изисква езиков контрапункт, за който логиката, граматиката, прозрачността не са достатъчни.

Руският учен С. Франк, размишлявайки върху човешкото страдание пише, че ние страдаме не от изобилие, а от недостиг на духовна сила. Именно страданието, трагиката на Яворовото слово и живот го превръщат в един от най-властните митове в родната култура. Страданието, една от вечните теми в историята на човешкия дух, доби особена, интуитивно-мистическа концептуалност в творчеството на Пейо Яворов. Идеята за трагос-а като висша изповед на духа е основополагаща и в естетическата система на д-р Кръстев, Б. Пенев и Вл. Василев. Яворов е българският поет, пророкувал грандиозната краевековна драма, безизходния пробив в сакралното родово единство. Мъчително-екстатичната визия за тази драма не е исторически конкретна, социално обективизирана, единична и телеологична; тя се разгръща "във върволицата от вековете".

Поетът стана герой на епохата, тъй като в слово, плът и кръв, изрази същностни процеси в живота на българската интелигенция. Не е без значение, че той бе персонификация не на национално-героически пориви, а на индивидуалистично-самотнически рефлексии - и пак бе признат като всенационален. "Яворов" е българската митологема за болката, за вечното зло, за кървящата човешка рана. Трагизмът му е генетически, но и божествено предопределен. Това не е трагизмът на катадневния човек, а на "поета в свръхчовешка позиция". Той е свръхнадареният, транспоставеният в битието, белязан Аз. Някакъв апокалиптичен ужас се носи от посланията на този мит. В него са възплътени изострени усещания и метежни душевни състояния, адекватни на състоянията на объркания човек пред енигмите на битието. Той е българската визия за изстрадания човешки опит, за скърбите и радостите на самотата, за преходността и безперспективността на земната прагматика. "Кръговата поетика" на творбите му, както и песимистично-светлата "Еклизиастова" концепция за вечния битиен кръговрат отправят към изначални общочовешки универсалии. Превърнал се в българската еманация на страданието, Яворовият поетически космос би могъл да се "преведе" с еклизиастовата притча: "защото, голяма мъдрост - голямо страдание, и който трупа познание, трупа тъга" (Екл., гл. I, стр. 18).

Задълбоченият прочит на критическата проза на д-р Кръстев, Б.